

Elżbieta Matyaszevska – historyk sztuki, doktor nauk humanistycznych, absolwentka historii sztuki Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II. Była pracownikiem Instytutu Leksykografii KUL – redaktorka i autorka haseł z zakresu sztuki religijnej, zamieszczonych w *Encyklopedii Katolickiej*. Przez lata współpracowała z redakcjami lubelskich i warszawskich periodyków, publikując relacje z wystaw sztuki dawnej i współczesnej, a także cykliczne teksty z zakresu historii ubioru, mody i rzemiosła artystycznego. W ramach prac związanych z gromadzeniem informacji o stratach kultury polskiej, prowadzonych przez Wydział do spraw Strat Wojennych Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, przygotowała kilkadziesiąt kart obiektów rzeźbiarskich z XIX i XX wieku utraconych podczas II wojny światowej. Obecnie współpracuje z Instytutem Sztuki PAN w Warszawie, a także Redakcją Polskiego Słow-

nika Biograficznego, pisząc biografie polskich artystów, przewidziane do kolejnych tomów obu słowników. Utrzymuje stały kontakt jako wykładowca z Uniwersytetem Trzeciego Wieku w Lublinie, Tomaszowie Lubelskim oraz Świdniku, a także z Filharmonią Lubelską, przygotowując tam, w ramach Akademii Muzyki i Plastyki, prezentacje z zakresu sztuk plastycznych, wpisujące się w określone tematy muzyczne (oferta jest skierowana do szkół ponadpodstawowych Lublina i regionu). Od paru lat związana jest z Domem Kultury LSM w Lublinie, gdzie w ramach tematów przewodnich „Niespiesznie po Lublinie”, „Czy artysta może być kobietą”, „Galeria arcydzieł”, prowadzi cykliczne wykłady z historii sztuki, popularyzujące wiedzę o znanych i mniej znanych artystach oraz artystkach, a także wybranych arcydziełach sztuki europejskiej.

Jest autorką książki „Wierzę w cuda nie od dziś”. *Religia w życiu i twórczości Jana Matejki* (Lublin 2007), współautorką albumowego opracowania *Matejko. Obrazy olejne. Katalog* (Warszawa 1993), autorskich rozdziałów w kilku publikacjach zbiorowych dotyczących ikonograficznej obecności zwierząt w dziełach sztuki, referatów posejsyjnych podejmujących problematykę sztuki religijnej oraz kilkadziesiąt publikacji naukowych i popularnonaukowych z zakresu ikonografii chrześcijańskiej i malarstwa polskiego. Jest członkiem Stowarzyszenia Historyków Sztuki.

Dom Kultury
Lubelskiej Spółdzielni Mieszkaniowej

WTOREK ZE SZTUKĄ
Spotkanie z historykiem sztuki
dr Elżbietą Matyaszevską
Mistrzowie i ich dzieła
El Greco, czyli Grek z Krety
tworzący w Hiszpanii

Muzeum Diecezjalne w Siedlcach przygotowało dla miłośników sztuki niezwykłą wystawę – jeszcze do końca listopada 2018 roku można zobaczyć tam siedem obrazów El Greca, malarza pochodzącego z Krety, a tworzącego głównie w Hiszpanii. Sześć dzieł sprowadzono z Hiszpanii i Austrii, jeden obraz – Ekstaza św. Franciszka – jest własnością siedleckiego muzeum. Warto przy tym dodać, że jest to jedyna praca El Greca, znajdująca się w zbiorach polskich. Ta wyjątkowa ekspozycja równie wyjątkowego przedstawiciela hiszpańskiej sztuki doby manieryzmu jest więc doskonałym pretekstem, by przypomnieć jego żywot malarski.

Domenikos Theotokopoulos, bo tak brzmiało prawdziwe nazwisko El Greca, urodził się w mieście Kandia na Krecie, w roku 1541, w zamożnej rodzinie katolickiej. Rodzice, dostrzegając artystyczny talent młodego Domenikosa, wysłali go na naukę malarstwa bizantyńskiego do greckich mnichów, prowadzących w jego w rodzinnym mieście szkołę ikonopisania. Poza tym Domenikos otrzymał staranne wykształcenie w dziedzinie humanistycznej, ucząc się też greki, łaciny oraz kultury i języka włoskiego. Mając lat 26, opuścił Kretę i udał się do Wenecji, by tam zapoznać się ze sztuką europejską kręgów zachodnich, tak przecież różną od obowiązującej na Krecie tradycji bizantyńskiej. Jego artystyczną ciekawość budziła w szczególności twórczość weneckich kolorystów – Tycjana, Tintoretta oraz członków malarskiej rodziny Bassano.

Po trzech latach pobytu wśród weneckich malarzy, Domenikos zapragnął udać się do ówczesnej mekki nowożytnej sztuki, czyli do Rzymu. Do Wiecznego Miasta przybył w roku 1570 i pozostał w nim przez kolejnych 6 lat, wstępując w roku 1572 do słynnej Scuola di San Luca, gdzie mógł realizować swe fascynacje kolorem i perspektywą oraz rozwijać zainteresowania malarstwem luministycznym. Z czasem założył w mieście własną pracownię, ale niestety nie cieszył się zbytnią sympatią ze strony tamtejszego środowiska artystycznego - był zbyt pewny swego talentu i nie zawsze cenił swych poprzedników. Poczucie własnej wartości było w nim na tyle mocno ukształtowane, że pozwolił sobie na swoistą arogancję, krytykując freski... Michała Anioła i mówiąc o nim, że był wprawdzie porządnym człowiekiem, ale malować nie potrafił.

Nie znajdując w Rzymie spodziewanej akceptacji, a także zachęcony rozgłosem o fantastycznym mecencie hiszpańskiego króla Filipa II, młody Theotokopoulos postanowił więc udać się do Hiszpanii, by swoją twórczością zainteresować tamtejszy dwór. Marzył naturalnie o Madrycie, który od 1561 roku był oficjalną stolicą Królestwa Hiszpanii, a w szczególności o pracy przy przyozdabianiu Eskurialu, nowej siedziby królewskiej. Ostatecznie jednak zamieszkał w Toledo, co nie było dla niego najgorszym rozwiązaniem, gdyż tam właśnie nadal znajdowała się siedziba najwyższych władz kościelnych Hiszpanii, a także wiele instytucji zakonnych, żywo zainteresowanych jego religijnymi obrazami.

Domenikos, przybywszy do Hiszpanii, zamiast swego trudnego do wymówienia greckiego imienia i nazwiska, zaczął używać określenia „El Greco”, łatwiejszego dla ucha oraz podkreślającego jego pochodzenie. Długie lata aktywnej działalności w Toledo zaowocowały dziesiątkami obrazów o tematyce religijnej, nasyconych nie tylko niezwykłym światłem, ale też trudnym do zdefiniowania mistycyzmem. Wydłużone, czasem nienaturalnie skrócone sylwetki osób świętych, odzianych w szaty o intensywnych połyskliwych barwach, skąpane w zimnym, płynącym nie wiadomo skąd świetle podkreślającym ich rozgorączkowany wzrok, to cechy rozpoznawcze niemal wszystkich dzieł El Greca powstałych w Hiszpanii. W tej samej konwencji malowane były zarówno wizerunki osób boskich, męczenników, przedstawicieli Kościoła katolickiego, jak również bardziej osobiste portrety członków rodziny i przyjaciół. Równie niezwykłe były też pejzaże autorstwa El Greca oraz nieliczne sceny rodzajowe.

Dom Kultury
Lubelskiej Spółdzielni Mieszkaniowej

WTOREK ZE SZTUKĄ
Spotkanie z historykiem sztuki
dr Elżbietą Matyaszewską
Mistrzowie i ich dzieła
El Greco, czyli Grek z Krety
tworzący w Hiszpanii

Spotkanie odbędzie się
we wtorek 13 listopada 2018 r. o godz. 17.00
w sali widowiskowej Domu Kultury LSM
w Lublinie, ul. K. Wallenroda 4a, tel. 81 743 48 29
www.domkulturyism.pl
Wstęp wolny